

35 Pasou o tempo, e Xan sempre
cavilando e cavilando,
pensou en deixar a terra
cansado de tocar tanto.
40 E unha mañanciña cedo,
moi despaciño e calado,
sin decir nada a ninguén,
marchou do lugar de Baio...
¡Pra buscar aló na Amérecas
montóns de ouro imaxinarios!
45 E mirando dende lonxe
ó marchar, aló antre os campos,
aquelas casas branquiñas
á sombra dun campanario,
testigos mudos que foran
50 de alegrías e traballos,
dos seus primeiros amores
e dos seus primeiros anos,
alimpándose as bagullas
"¡adiós... -díxolles...- que marchó!"
55 E collendo a súa gaita,
meteuna baixo do brazo...
¡I a gaita sonou de seu
quizais outro adiós mandando!
¡Probe Xan! ¡Probe Xaniño!
60 ¡Probe gaiteiro de Baio!

Ó ver que faltaba Xan
do lugar, esconsolados,
pais, amigos e veciños,
andivérono buscando;
65 e Carmela, unha rapaza
a quen Xan quixera tanto,
que nunca veu dunha festa
sin levarlle algún regalo,
lembrándose sempre del
70 chorou máis dun ano largo.
¡Moito se falou de Xan!
¡Moito tódolo choraron!
Mais o tempo todo o cura...
Pasou un ano i outro ano:
75 Carmela casou con outro,
os amigos olvidárono,
seus pais morreron de pena
sin poder darlle un abrazo,
¡e ninguén máis pensou nel...!
80 Soilo alá de ves en cando,
cando nas festas da aldea
tocaba un gaiteiro malo,
algún vello doutro tempo,

85 ó pobre Xan relebrando,
 dicíalle ós outros vellos
 alá dos tempos pasados:
 "¡Acordádesvos de Xan?
 ¡Que tocador! ¡Daba pasmo!";
 e sin lembrarse máis del,
90 quedaban todos calados.
 ¡Probe Xan! ¡Probe Xaniño!
 ¡¡Probe gaitero de Baio!!

 Triste decriñaba a tarde...
 as sombras iban chegando...
95 e dun hespital na sala,
 no rincón máis solitario,
 un home soilo morría,
 sin outro agarimo ó lado
 que unha irmán da Caridade
100 que alí en pé estaba rezando.
 I entrando pola ventana
 do sol o postreiro raio,
 alomeaba dunha vida
 tamén os últimos pasos.
105 ¡A fría calma da morte
 compretaba o negro marco,
 dando cores máis sombrizos
 a aquel impo ente coadro!...
 Calma que soilo trubaba
110 o malencóneco canto
 dalgún paxaro da noite
 que pasaba aleteando...
 ¡I un can que triste ouveaba
 ó lonxe, de cando en cando!
115 E Xan... - ¡Que Xan era aquel!-
 da vida no último esmaio,
 quizais pensaba na pátreas,
 e naqueles ledos anos
 cando iba coa gaita ó lombo
120 polo seu lugar tocando.
 ¡Doces recordos dun tempo,
 que ó pé da tomba mirados
 ó traslús respredécían
 dos pesares e dos anos!
125 ¡Probe Xan! ¡Probe Xaniño!
 ¡Probe gaitero de Baio!

 Da felicidade en busca
 e de bens nunca atopados,
 marchouse Xan prás Amérecas,
130 cal se marchan outros tantos
 que van, e que nunca tornan;

i o infelís, sempre buscando,
encontrou un hespital
onde so aba un palacio.
135 E quizais na última hora,
como pantasma pasando
alá antre as sombras da noite
da pátreá os recordos santos,
e ouíndo, lonxe, mui lonxe,
140 así cal deliros vagos,
repiques de castañolas,
gaitas alegres tocando,
estallidos de foguetes
e malencónecos cantos,
145 revoltó antre aquela brétéma
viu algún ser sobrehumano
que moi quedo lle dicía:
"¡Xan, a países lexanos
viñeche pola fertuna;
150 i ela, na pátreá quedando,
cando marcháche pra Amérecá,
foite despeder ó barco!
¡Probe Xan! ¡Probe Xaniño!
¡¡Probe gaitero de Baio!!

.....

155 Nun lexano cimiterio
hai un corruncho apartado
onde dormen confundidos
eses seres solitarios,
que pasaron polo mundo
160 sin deixar de si outro rastro
que aquel que deixan as olas
ó chocar contra os peñascos;
eses seres que a fertuna
chama seus desheredados;
165 ¡eses que ó morrer, na terra
deixan o mesmo buraco,
que unha area nunha praia
i unha gota no ouceano!
¡Alí, revoltó antre todos,
170 Xaniño está descansando!
¡Naquela cova común
n'hai siquera un triste marco,
para sinalar o sitio
onde Xan foi enterrado!
175 ¡Nin hai quen rece por el,
nin quen vaia a visitalo
i á beira da tomba bote
frolañas do mes de Maio!

180 ¿Haberá quen por el chore,
 nin se lembre de nomealo...?
 ¡Que soilo chegou á cova,
 sin ninguén acompañalo...!
 ¡Soiliño cunha crus diante
 i un crego detrás rezando!
185 ¡E lonxe... lonxe da pátre...
 soilo seguirá o coitado,
 cun cacho de terra enriba
 i un cacho de terra embaixo,
 astra o día do Xuício
190 que virán a despertalo...!
 ¡Probe Xan! ¡Probe Xaniño!
 ¡¡Probe gaiteiro de Baio!!